

принципах і нормах міжнародного права визнається саме охорона прав і свобод людини і громадянина від злочинних посягань.

Відповідно до ч.1 ст. 115 Кримінального кодексу України - вбивство - це умисне, протиправне заподіяння смерті іншій людині.

Безпосереднім об'єктом вбивства виступає життя іншої людини.

Для складу вбивства не мають значення вік і життєздатність потерпілого. Оскільки об'єктом вбивства є життя іншої людини, самогубство або замах на самогубство не вважається злочином і заслуговує морального осуду. Проте наявність прохання або згоди потерпілого на позбавлення його життя не звільняє того, хто це вчинив, від кримінальної відповідальності за умисне вбивство. В Україні медичним працівникам забороняється здійснення евтаназії - навмисного прискорення смерті або умиртвіння невиліковно хворого з метою припинення його страждань.

В сучасній теорії кримінального права немає єдиного розуміння поняття вбивства. Одні автори вважають, що вбивство — це протиправне, умисне чи з необережності позбавлення життя іншої людини [4], інші трактують вбивство як передбачене кримінальним законом, винне, суспільно-небезпечне діяння, що посягає на життя іншої людини і спричиняє її смерть [5]. В.О. Навроцький визначає вбивство як протиправне винне насильницьке позбавлення життя іншої людини [6]. Згідно з чинним КК України (ч. 1 ст. 115), вбивство — це умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині.

Важливо звернути увагу на одну обставину, яка стосується поняття вбивства. Закріплене в ч. 1 ст. 155 КК України поняття вбивства, без сумніву, має методологічне значення як для науки кримінального права, так і законодавчої практики. Однак законодавець, визначаючи вбивство лише як умисне діяння, в ч. 2 ст. 115 і наступних ст. 116, 117, 118 КК, явно без потреби, наголошує — «умисне вбивство». Крім того, нелогічною видається редакція ст. 119 КК, де для визначення назви складу злочину і в диспозиціях норм вживається словосполучення «вбивство через необережність». Якщо викласти в цьому словосполученні поняття «вбивство» в тій редакції, що закріплена в ч. 1 ст. 115 КК, то воно звучатиме так: «умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині через необережність». З огляду на це в назві ст. 119 КК та її змісті має бути словосполучення «заподіяння смерті через необережність», як це зроблено в ст. 109 КК Російської Федерації. Власне в ній знайшла свою реалізацію пропозиція М.Д. Шаргородського, що під вбивством слід розуміти лише умисне заподіяння смерті людині [7].

Список використаних джерел:

- 1) Конституція України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 серпня 2012 р.: (ОФІЦ. ТЕКСТ). — К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. — 64 с.
- 2) Кримінальний Кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 14 серпня 2012 р.: (ОФІЦ. ТЕКСТ). — К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. — 216 с.
- 3) Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; За ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. — 2-е вид., перероб. і доп. — К.: Юрінком Інтер, 2005. — 544 с. — ISBN 966-667-159-X. — С. 31-44
- 4) Борисов В.И., Куй В.Н. Преступления против жизни и здоровья: вопросы квалификации. — Харьков: Консул, 1995. — С. 6.
- 5) Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. 2012 - М. І. Мельник, М. І. Хавринок; Юридична думка.-Київ, 2012. -1326 с.
- 6) Навроцький В.О. кримінальне право України. Особлива частина: Курс лекцій. — К.: Знання. — 2000. — С. 146.
- 7) Шаргородский М.Д. Преступления против жизни и здоровья. — М.: Юрид. изд-во Министерства юстиции СССР, 1948. — С. 194-195.

УДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ СИЛОВИХ ВІДОМСТВ З ПИТАНЬ БОРІТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ ТА КОРУПЦІЄЮ

Вербіцький Дмитро Михайлович, курсант навчально-наукового інституту підготовки фахівців слідства та кримінальної міліції Національної академії внутрішніх справ

Організована злочинність, яка набуває економічних форм, інтегрується до високоекономічних галузей економіки, є одним з чинників, що становлять реальну загрозу національній безпеці України. Офіційна статистика не дає об'єктивного уявлення про масштаби організованої економічної злочинності та загальний рівень корумпованості господарської сфери.

При щорічному збільшенні кількості виявлених економічних злочинів питома вага злочинів, учинених у складі організованих злочинних груп,

навпаки, зменшується. Більшість виявлених організованих злочинних груп діяли до одного року, що не переконує в їх особливо небезпечному характері, а міжнародні зв'язки виявлено лише у декількох випадках.

Водночас у Концепції Державної програми профілактики правопорушень на період до 2015 р., схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2010 р. № 1911-р, відсутні дієві заходи щодо боротьби з організованою злочинністю.

Загострення криміногенної ситуації сприяють негативні процеси, що відбуваються у суспільстві. Не вдалося завершити економічну реформу, створити ефективну ринкову систему господарювання європейського типу. Зберігається технічна відсталість значної кількості підприємств країни, незначним є рівень прямих іноземних інвестицій у їх розвиток. Мають місце серйозні диспропорції в структурі економіки, які виникли ще за радянських часів, не здійснено перехід до ринкових відносин у ряді важливих сфер господарювання.

Концентрація кримінального капіталу призвела до заміни ініціаторів підпільно-цехового формату олігархічними лідерами потужних фінансово-промислових груп. Кримінально-олігархічна модель управління тіньбовим сегментом ринку забезпечує формування економічного підґрунтя організованої злочинності та відтворення його у якості «кримінального бізнесу». Надалі триває її корпоратизація, легітимізація та проникнення до інститутів державної влади. Взаємозв'язок криміналізованих фінансово-промислових груп, корупційного чиновництва й тіньового бізнесу є віддзеркаленням офіційної системи влади. На цьому тлі останніми роками відбувається зростання загальної злочинності, зокрема тяжких та особливо тяжких злочинів за рахунок збільшення числа корисливих посягань – шахрайств на фінансовому ринку, розкрадань бюджетних коштів, зловживань на ринку земельних ресурсів, у сфері нерухомості тощо.

Залишається високим рівень умисних вбивств, зокрема вчинених за замовленням, з використанням вогнепальної зброї та вибухівки. Серйозну загрозу для стану правопорядку становлять вчинювані організованими групами розбійні напади, незаконні заволодіння автотранспортом, а також злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотиків.

Серед причин малоефективної протидії цим явищам основними є: відсутність системної та скоординованої роботи щодо ліквідації економічного підґрунтя організованої злочинності і корупції; низький організаційний рівень оперативно-розшукової діяльності; відсутність процесуальних механізмів реалізації пункту 3 ст. 12 та ст. 14 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю».

З метою знешкодження економічного підґрунтя ОЗУ, протидії корупції, зокрема у вищих ешелонах влади, перекриття каналів легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, відтоку валютних коштів за кордон, зокрема в офісній зоні, забезпечення відшкодування збитків, завданих громадянам, суб'єктам господарювання та державі організованою злочинністю, необхідно підготувати комплексний план, який полягає в запровадженні системного підходу щодо вирішення таких пріоритетних завдань:

- створення відомчих і міжвідомчих нормативно-правових засад взаємодії оперативних служб ОВС з іншими оперативними підрозділами України щодо ліквідації економічного підґрунтя ОЗУ та їх корупційних зв'язків;

- максимальне використання можливостей інших служб органів внутрішніх справ, інших правоохоронних і контролюючих органів, а також їх підрозділів на місцях;

- забезпечення активної участі слідчих підрозділів та тісної взаємодії з органами прокуратури щодо перевірки законності прийняття рішень за відмовними матеріалами, призупиненими та зупиненими кримінальними справами, справами адміністративного провадження стосовно членів ОЗУ та їх корумпованих зв'язків, прийняття по цих справах рішень у відповідності до законодавства;

- комплексне використання сил, засобів і методів оперативних підрозділів та служб до практичного відпрацювання, оперативної розробки учасників конкретних ОЗУ, насамперед з корумпованими зв'язками, територій (регіонів, міст, районів та селищ), у масштабах яких функціонують структури їх економічного підґрунтя;

– впровадження нових організаційних форм та засобів оперативно-розшукової діяльності;

– запровадження в практику діяльності оперативних підрозділів проведення спеціальних (оперативно-розшукових) операцій як при реалізації оперативно-розшукових справ, так і при припиненні протиправної діяльності структур економічного підгрунтя ОЗУ, їх корумпованих зв'язків та їх ліквідації;

– поєднання оперативно-розшукових, кримінально-процесуальних, адміністративно-процесуальних, господарсько-процесуальних та цивільно-процесуальних заходів щодо ліквідації структур економічного підгрунтя ОЗУ та їх корумпованих зв'язків, відшкодування завданих ними збитків.

З урахуванням поставлених завдань, передбачених комплексним Планом заходи доцільно систематизувати за такими напрямками:

1) удосконалення правового регулювання у сфері боротьби з організованою злочинністю (правові заходи);

2) інформаційно-аналітичне забезпечення на основі інноваційних підходів використання інформаційних і телекомунікаційних сучасних технологій та переорієнтацією інформаційно-довідкової роботи у розвідувально-аналітичну по виявленню економічного підгрунтя ОЗУ (інформаційно-аналітичне забезпечення);

3) підвищення ефективності роботи з негласним апаратом на основі пошуку та запровадження нових форм співробітництва (робота з негласним апаратом);

4) ліквідація економічного підгрунтя ОЗУ на основі документування їх економічних, корпоративних та корупційних зв'язків, упровадження в практику діяльності усіх оперативних підрозділів дієвих елементів механізму запобігання відмиванню коштів (документування та ліквідація економічного підгрунтя ОЗУ);

5) наукове та навчально-методичне забезпечення діяльності оперативних підрозділів (наукове та навчально-методичне забезпечення).

Конкретні заходи щодо посилення боротьби з організованою злочинністю:

– доопрацювати та забезпечити супроводження розгляду у Верховній Раді України проекту Кримінально-процесуального кодексу України, де передбачити можливість застосування щодо підозрюваного та обвинуваченого запобіжного заходу у вигляді тимчасового відсторонення від посади, порядок повернення предмету хабара заявникові на стадії досудового розслідування; можливість зняття інформації з каналів зв'язку за ініціативою органів розслідування на стадії порушення кримінальної справи, після передачі справи прокуророві, під час судового розгляду справи;

– розробити та внести на розгляд профільних комітетів Верховної Ради України проекти законів України:

“Про внесення змін і доповнень до Кримінального кодексу України» щодо доповнення складів злочинів, передбачених ст. 201, 203, 205, 212, 213, 218-222 КК України, кваліфікуючою ознакою вчинення злочину організованою групою; щодо реалізації правового механізму звільнення від кримінальної відповідальності учасників ОЗУ, якщо вони активно сприяють викриттю організованих груп і злочинних організацій, розкриттю вчинених ними злочинів та відшкодуванню завданої шкоди;

“Про внесення змін до Закону України “Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» стосовно вдосконалення порядку використання спеціальних технічних засобів у боротьбі з організованою злочинністю; запровадження механізму стимулювання фізичних і юридичних осіб до сприяння протидії організований злочинності та корупції; створення правового механізму реалізації права спеціального підрозділу по боротьбі з організованою злочинністю щодо подачі до суду заяви про скасування реєстрації і припинення діяльності суб'єктів підприємництва;

“Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури отримання правоохоронними органами від банків та інших юридичних осіб документів, які містять банківську таємницю», де передбачити обов'язок банківської установи надавати органам розслідування інформацію про клієнтів інших банківських установ, якщо їх дані містяться у банківських документах і мають значення для розслідування злочинів;

“Про засади запобігання та протидії корупції в Україні» щодо запровадження обов’язкового декларування витрат державних службовців протягом року (нерухомість, транспортні засоби, коштовності, антикваріат, предмети мистецтва, валютні цінності, цінні папери, депозити, цінні подарунки), а також встановлення відповідальності державних службовців за надання неправдивих відомостей при декларуванні витрат

- завершити створення Єдиної комп’ютерної інформаційної системи правоохоронних органів з питань боротьби зі злочинністю (ЄКІСПО) відповідно до Указу Президента від 31 січня 2006 р. № 80 “Про Єдину комп’ютерну інформаційну систему правоохоронних органів з питань боротьби зі злочинністю» та постанови Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2009 р. № 321 “Про затвердження Державної програми інформаційно-телекомунікаційного забезпечення правоохоронних органів, діяльність яких пов’язана з боротьбою із злочинністю»;

- підготувати та подати до судів заяви про скасування реєстрації і припинення діяльності структур економічного фундаменту ОЗУ та їх корумпованих зв’язків (суб’єктів підприємництва), а також позовів про визнання недійсними укладених за їх участю угод (договорів);

- здійснити перевірки законності прийнятих протягом 2005–2010 років рішень за відмовними матеріалами, кримінальними справами, що зупинені провадженням або закриті, справами адміністративного провадження щодо членів ОЗУ, їх корумпованих зв’язків, які мають економічне підґрунтя. За результатами внести пропозиції керівникам відповідного рівня стосовно прийняття за цими справами процесуальних рішень відповідно до чинного законодавства;

- ініціювати створення міжвідомчої аналітичної групи щодо вивчення стану, структури і тенденцій організованої злочинності, факторів, що її детермінують, особливостей поширення в регіонах, визначення економічного підґрунтя;

- організувати проведення науково-практичної конференції, до участі в якій запросити фахівців правоохоронних та контрольноючих органів.